

Sygn. akt V KK 79/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Tomasz Artymiuk

Protokolant Agnieszka Murzynowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej

w sprawie **D. S. (S.)**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 18 sierpnia 2020 r.

kasacji Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego

na niekorzyść

od postanowienia Sądu Apelacyjnego we (...)

z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt II AKzw (...),

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 18 stycznia 2018 r., sygn. akt III K (...)

### **p o s t a n o w i ł**

**na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw.**

**z art. 529 k.p.k. a *contrario* pozostawić kasację bez**

**rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

D. S. został skazany wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w W. z dnia 22 października 1990 r. w sprawie sygn. akt III K (...), zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 kwietnia 1991 r., sygn. akt II AKr (...), między innymi za przestępstwo z art. 168 § 2 d.k.k. i art. 156 § 2 d.k.k. w zw. z art. 10 § 2 d.k.k.,

popołnione ze szczególnym okrucieństwem w nocy z 10 na 11 stycznia 1989 r., na karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.

Pismem z dnia 1 października 2017 r., sygn. (...) Ministerstwo Sprawiedliwości Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego zawiadomiło D. S., że na podstawie art. 10 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 862) dnia 1 października 2017 r. w Rejestrze Sprawców Przepstpstw na Tle Seksualnym zamieszczono jego dane w związku z powyżej opisanym orzeczeniem Sądu Wojewódzkiego w W..

W dniu 28 listopada 2017 r. D. S., powołując się na przepis art. 29 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, wystąpił do Sądu Okręgowego w W. z wnioskiem o wyłączenie zamieszczenia jego danych w Krajowym Rejestrze Karnym - Rejestrze Sprawców Przepstpstw na Tle Seksualnym - Rejestrze Publicznym, powołując się na aktualną swoją sytuację życiową.

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2018 r., Sąd Okręgowy w W. po rozpoznaniu wniosku, na podstawie art. 30 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym orzekł o nieumieszczaniu w Rejestrze Sprawców Przepstpstw na Tle Seksualnym danych D. S..

Na postanowienie to zażalenie wniósł prokurator, który zarzucił obrazę prawa materialnego, tj. art. 29 i art. 30 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, poprzez przyjęcie, że powołane przepisy winny być odczytywane łącznie oraz przyjęcie, że art. 29 wskazanej ustawy znajduje zastosowanie wyłącznie w sytuacjach opisanych w końcowej części art. 30 tejże ustawy, to jest w sytuacji, gdy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie w sprawie zapadło po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, a w przyjętej kwalifikacji prawnej powołano przepis wskazany w art. 29 ust. 1 pkt 1, podczas gdy prawidłowa wykładania treści art. 30 wskazuje, że znajduje on zastosowanie do sprawców, którzy popełnili czyn przed wejściem w życie niniejszej ustawy, a nie do sprawców, którzy popełnili czyn i co do których wyrok uprawomocnił się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Podnosząc powyższy zarzut, prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez nieuwzględnienie na podstawie art. 9 ust. 4

ustawy wniosku D. S. o wyłączenie zamieszczenia jego danych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

W odpowiedzi na zażalenie D. S. wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia. Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu zażalenia prokuratora, postanowieniem z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt II AKzw (...), zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania przez Sąd Apelacyjny prawidłowej oraz wszechstronnej kontroli odwoławczej i nienależytym rozważeniu i ustosunkowaniu się w uzasadnieniu orzeczenia do zarzutu podniesionego w zażaleniu prokuratora oraz wspierającej ten zarzut argumentacji, jak też zaniechanie wnikliwej wykładni art. 29 i art. 30 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 862), w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy wadliwego postanowienia sądu *meriti*, wydanego z rażącym naruszeniem wskazanych przepisów prawa materialnego tj. wskazanych wyżej art. 29 i art. 30, opartego na błędnym poglądzie, że powołane przepisy winny być odczytywane łącznie oraz niezasadne przyjęcie, że art. 29 wskazanej ustawy znajduje zastosowanie wyłącznie w sytuacjach opisanych w zdaniu drugim art. 29 tejże ustawy, to jest w sytuacji, gdy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie w sprawie zapadło po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, a w przyjętej kwalifikacji prawnej powołano przepis wskazany w art. 29 ust. 1 pkt 1, podczas gdy prawidłowa wykładnia treści art. 29 i art. 30 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym wskazuje, że art. 29 powołanej ustawy znajduje zastosowanie do sprawców, którzy popełnili enumeratywnie wymienione tam czyny przed dniem jej wejścia w życie i co do których wyrok uprawomocnił się przed dniem wejścia w życie ustawy jak też w sytuacji gdy prawomocne orzeczenie zapadło po dniu wejścia w życie powołanej ustawy. Podnosząc ten zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego

postanowienia i utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W.

W odpowiedzi na kasację D. S. wniósł o jej oddalenie, wskazując, że skazanie, które miałoby być podstawą wpisu uległo zatarciu – do pisma załączono kserokopię zapytania o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego z dnia 26 lutego 2019 r., z której wynika, że D. S. nie figuruje w tym Rejestrze.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Kasacja podlega pozostawieniu bez rozpoznania, albowiem jej wniesienie, a tym bardziej rozpoznanie w chwili obecnej przez Sąd Najwyższy, jest prawnie niedopuszczalne.

Na wstępie rozważyć należy dopuszczalność wniesienia kasacji – w kontekście określonego w art. 521 § 1 k.p.k. wymogu, aby zaskarżone kasacją nadzwyczajną orzeczenie kończyło postępowanie sądowe (karne) – z uwagi na rodzaj postępowania, w jakim zapadło zaskarżone orzeczenie i charakter samego postanowienia. Jest to szczególnie istotne, że postępowanie karne w głównym jego nurcie (odpowiedzialności karnej) zostało wobec D. S. prawomocnie zakończone wraz z wydaniem przez Sąd Apelacyjny w (...) wyroku w dniu 10 kwietnia 1991 r. Następnie toczyło się już tylko postępowanie wykonawcze.

W pierwszej kolejności trzeba wskazać, że ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 862) określa m.in. tok czynności związany zarówno z umieszczaniem, jak i usuwaniem danych o osobie w określonym w tym akcie Rejestrze. Co do zasady, w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie ustawodawca nakazał stosować odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 20). Jednak, w zakresie rozstrzygania o wyłączeniu zamieszczenia danych o osobie w Rejestrze ustawodawca uczynił dwa wyjątki. Kompetencję o wiążącym decydowaniu w tym przedmiocie powierzył sądom karnym i sądom rodzinnym (art. 9 ust. 1 i 3), które mają o tym rozstrzygać w toczącym się postępowaniu karnym albo postępowaniu w sprawach nieletnich o czyny karalne (art. 9 ust. 2 i 3). Decyzję w tym przedmiocie sąd podejmuje w orzeczeniu rozstrzygającym o odpowiedzialności karnej (odpowiedzialności nieletniego), na które przysługuje zażalenie, chyba że wnosi się apelację (art. 9 ust. 5). W tym zakresie postępowanie toczy się na podstawie

przepisów – odpowiednio – Kodeksu postępowania karnego albo ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Podobną regulację ustawodawca zawarł w przepisach przejściowych, regulujących kwestię zamieszczania danych o osobie w Rejestrze w odniesieniu do skazań, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy. W określonych w art. 29 ust. 2 sytuacjach sąd rozstrzyga w przedmiocie wyłączenia zamieszczenia danych w Rejestrze. Kompetencję tę ustawodawca powierzył sądowi, który wydał wyrok w pierwszej instancji (art. 29 ust. 3), a do postępowania w tym przedmiocie – w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie – nakazał stosować przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 29 ust. 8). Jedyne, co odróżnia to postępowanie od opisanego w art. 9 ust. 2 to moment, w którym dochodzi do rozstrzygnięcia w przedmiocie wyłączenia zamieszczenia danych. W pierwszym wypadku dochodzi do tego w toku postępowania karnego, w drugim natomiast – już po jego zakończeniu. Nie oznacza to jednak, że postanowienie wydawane w oparciu o art. 29 ustawy jest czynnością sądu w postępowaniu wykonawczym. Podstawy orzekania pozostają bowiem tożsame z tymi, w oparciu o które rozstrzyga sąd w toku toczącego się postępowania karnego (art. 9 ust. 2). Orzeczenia wydawane na podstawie art. 9 i art. 29 są w istocie sobie równoważne – wydawane są jedynie w innym czasie, przy tym te drugie są wydawane na podstawie przepisów przejściowych.

Postanowienie wydane w trybie art. 29 i art. 30 ustawy zbliżone jest więc w swojej istocie do orzeczeń wydawanych na podstawie art. 420 k.p.k., ma charakter merytoryczny i nie dotyczy kwestii wykonywania orzeczenia. Na to zresztą zwracano także uwagę w uzasadnieniu projektu ustawy: „W związku z tym, iż w przedmiocie odstąpienia od umieszczenia danych skazanego po wejściu w życie ustawy orzeka sąd rozpoznający sprawy o przestępstwa określone w art. 2 ustawy według przepisów Kodeksu postępowania karnego, przepisy tegoż kodeksu winny mieć odpowiednie zastosowanie przy rozpoznawaniu wniosku skazanych za tego rodzaju przestępstwa przed wejściem w życie ustawy. Z tego też względu przyjęto tryb postępowania, w przedmiocie wniosku, określony w art. 420 k.p.k. Zatem w przedmiocie wniosku skazanego orzeka na posiedzeniu sąd, który wydał wyrok w I instancji. W posiedzeniu mają prawo wziąć udział strony, przy czym skazanego

pozbawionego wolności sprowadza się na posiedzenie tylko wtedy, gdy prezes sądu lub sąd uzna to za konieczne. Na postanowienie w przedmiocie wniosku stronom przysługuje zażalenie w trybie określonym w przepisach Kodeksu postępowania karnego” (druk sejmowy nr 189 Sejmu VIII kadencji, s. 7).

W związku z powyższym pojawia się wątpliwość, czy postanowienie wydane w trybie art. 29 i art. 30 ustawy jest orzeczeniem sądu kończącym postępowanie w rozumieniu art. 521 § 1 k.p.k. W tej mierze Sąd Najwyższy już wielokrotnie wskazywał, że orzeczeniami kończącymi postępowanie są nie tylko wyroki i postanowienia rozstrzygające w przedmiocie głównego nurtu postępowania, a więc między innymi wyroki skazujące, uniewinniające lub postanowienia o umorzeniu postępowania. Kończą postępowanie także prawomocne orzeczenia wydawane w innych, także pobocznych nurtach procesu, pod warunkiem, że definitywnie zamykają rozpoznanie danej kwestii, powodując trwałe skutki. (...) Postanowienia wydawane w tej fazie postępowania podlegać mogą kontroli kasacyjnej jedynie w trybie przewidzianym w art. 521 k.p.k. (zob. np. postanowienie z dnia 7 lutego 2013 r., II KK 144/12, OSNKW 2013, z. 6, poz. 47). Rozstrzygające w tym zakresie jest to, czy po wydaniu orzeczenia możliwy jest jeszcze normalny (zwykły) bieg tego postępowania. „Przesłanką prawa do kasacji jest niedopuszczalność zwykłego biegu postępowania w konkretnej sprawie” (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., I KZ 6/16, OSNKW 2017, z. 1, poz. 1).

Z uwagi na to, że przedmiotem zaskarżenia jest postanowienie o wyłączeniu zamieszczenia danych w Rejestrach (a więc orzeczenie odpowiadające rozstrzygnięciom wydawanym w trybie art. 420 k.p.k.), a nie pierwotne orzeczenie skazujące (wyrok Sądu Apelacyjnego zmieniający w części wyrok skazujący Sądu pierwszej instancji) nie znajdują w tej sprawie zastosowania ograniczenia w dopuszczalności zaskarżenia kasacją, na które wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego w związku z treścią art. 420 k.p.k. („Kasacja od prawomocnego wyroku w zakresie, w jakim istnieje możliwość skorygowania go w trybie art. 420 § 2 k.p.k. w zw. z art. 420 § 1 k.p.k. poprzez wydanie postanowienia uzupełniającego, jest niedopuszczalna” – postanowienie z dnia 3 lutego 2014 r., sygn. akt III KK 276/13, czy „Niedopuszczalna jest kasacja od prawomocnego wyroku w zakresie w

jakim podlega on korygowaniu w trybie przewidzianym w art. 420 § 1 k.p.k.” – postanowienie z dnia 2 marca 2009 r., V KK 397/08). Ograniczenia powyższe dotyczą bowiem dopuszczalności zaskarżalności wyroków, które mogą być korygowane w trybie art. 420 § 1 k.p.k., a nie rozstrzygnięć korygujących.

O ile więc dopuszczalna jest, co do zasady, kasacja nadzwyczajna od kończącego postępowanie postanowienia sądu w przedmiocie wyłączenia zamieszczenia danych w Rejestrze, wydane w oparciu o art. 29 i art. 30 ustawy, o tyle w niniejszej sprawie niedopuszczalność wniesienia i rozpoznania kasacji Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego wynika z treści art. 529 k.p.k.

D. S. orzeczoną wobec niego karę 25 lat pozbawienia wolności odbywał do dnia 17 października 2008 r., kiedy to na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 17 października 2008 r., IV Kow (...) został warunkowo przedterminowo zwolniony z odbywania reszty tej kary (zawiadomienie o zwolnieniu ze sprawy, postanowienie Sądu Okręgowego – k. (...)). Sąd wyznaczył warunkowo zwolnionemu okres próby do dnia 17 października 2013 r., który przebiegł pomyślnie, albowiem w tym okresie ani w dalszych 6 miesiącach nie odwołano warunkowego zwolnienia. Z uwagi na pomyślny upływ okresu próby skazanie D. S. uległo już zatarciu – stosownie bowiem do art. 82 § 1 k.k., w wypadku warunkowego przedterminowego zwolnienia, jeżeli w okresie próby i w ciągu 6 miesięcy od jej zakończenia nie odwołano takiego zwolnienia, karę uważa się za odbytą z chwilą warunkowego zwolnienia, a więc w tej sprawie z dniem 17 października 2008 r. Z kolei, zgodnie z art. 107 § 1 k.k., zatarcie skazania w wypadku orzeczenia kary 25 lat pozbawienia wolności następuje z mocy prawa z upływem 10 lat od wykonania lub darowania kary albo przedawnienia jej wykonania. W tej sprawie 10-letni okres upłynął z dniem 17 października 2018 r. (czego potwierdzeniem jest informacja z Ministerstwa Sprawiedliwości – Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego, z której wynika, że D. S. nie figuruje w tym Rejestrze – także ta uzyskana przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym; to koresponduje z przedstawioną w odpowiedzi na kasację kopii takiej informacji z 2019 r.).

Powyższe oznacza, że w chwili wnoszenia kasacji (6 lutego 2019 r.) D. S. był osobą niekaraną, a skazanie, które miało być podstawą wpisu do stosownych

Rejestrów, uległo już wcześniej zatarciu. Powoduje to, że wniesienie i rozpoznanie kasacji w tej sprawie nie było możliwe. Stosownie bowiem do art. 529 k.p.k., zatarcie skazania (oraz inne okoliczności wskazane w tym przepisie) nie stoi na przeszkodzie wniesieniu i rozpoznaniu kasacji jedynie na korzyść oskarżonego. W tej sprawie kasacja nadzwyczajna została natomiast wywiedziona na niekorzyść D. S..

Skoro już w dacie wnoszenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia jego wniesienie i rozpoznanie nie było możliwe, kasację tę należało pozostawić bez rozpoznania (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 lipca 2019 r., IV KK 539/18, z dnia 27 czerwca 2018 r., V KK 181/18, z dnia 18 stycznia 2018 r., II KK 248/17, z dnia 12 września 2017 r., II KK 138/17, z dnia 9 grudnia 2016 r., V KK 302/16, z dnia 11 grudnia 2013 r., IV KK 337/13).

Uzupełniając wskazać należy, że ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 862) nie przewiduje możliwości umieszczania w którymkolwiek z Rejestrów danych o osobie, co do której skazanie mające stanowić podstawę umieszczenia uległo już zatarciu. Wprost przeciwnie – art. 18 ust. 1 tej ustawy zawiera wyraźną i kategoryczną dyrektywę usunięcia z Rejestru danych w wypadku zatarcia skazania. To dodatkowo powoduje – pomijając już wynikający z art. 529 k.p.k. zakaz, o jakim była mowa wyżej – że prowadzenie postępowania w przedmiocie niezamieszczania danych w Rejestrze na dzień wniesienia kasacji było niedopuszczalne, skoro dane takie nie mogły być w nim już zamieszczone.